

**Jerzy Andrzej Bobola Jan Bosko Maria książę Czartoryski
(1939 – 2019)**

Urodził się 1 stycznia 1939 w majątku rodzinnym Głuszyn-Babki, pod Poznaniem, jako najstarsze dziecko, z czwórki rodzeństwa, Adama Michała Józefa księcia Czartoryskiego, h. Pogoń Litewska i Jadwigi Tekli z hr. Stadnickich, h. Drużyna, z Nawojowej. Zmarł 17 listopada 2019 w Aylmer, Quebec, w okolicach Ottawy, w Kanadzie. Został pochowany 3 grudnia 2019 na cmentarzu Notre-Dame w Ottawie. Wybitny specjalista kartografii morskiej i były pracownik rządu federalnego Kanady. Długoletni działacz Polonii ottawskiej, kanadyjskiej i światowej. Członek i współzałożyciel Instytutu Naukowego im. Oskara Haleckiego w Kanadzie (od 2013), a przedtem członek Oddziału Ottawskiego Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie (od 2004), prezes i współzałożyciel Polskiej Jedności Narodowej (od 2008). Miłośnik historii dawnej Rzeczypospolitej, polskiej genealogii i heraldyki. Otwarty dla wszystkich, był powszechnie lubiany z powodu swojego ujmującego sposobu bycia, zawsze w szerokim kole przyjaciół. Wychowany w polskiej arystokratycznej rodzinie w poczuciu służby dla innych zgodnie z hasłem „Bóg Honor i Ojczyzna”. Kawaler Maltański, wierny syn Polski i Kościoła.

Wykształcenie

Po skończeniu szkoły podstawowej, ukończył w latach 1952 – 1956, VIII Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W 1956 zdał egzamin wstępny i rozpoczął studia na Wydziale Geologii Poszukiwawczej i Geofizyki Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, a w 1961 powrócił do Poznania i kontynuował studia na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Tam obronił pracę magisterską z geografii ekonomicznej.

Czas wojny

Ojciec Jerzego, Adam Michał Józef Czartoryski jako ppor. rez. artylerii został powołany podczas mobilizacji w sierpniu 1939 do swego macierzystego pułku – 17 pułku artylerii lekkiej Wielkopolskiej (17 pal), w 17 Wielkopolskiej Dywizji Piechoty, Armii „Poznań”. Był jednym z bohaterów bitwy nad Bzurą, prowadząc ogień z dział ppanc. na wprost na atakujące czołgi niemieckie, w 6 baterii, 2 dywizjonu, 17 pal. W końcowej fazie bitwy zdołał się wydostać z pierścienia niemieckiego ze swoim dowódcą kpt. L. Głowackim i z garścią żołnierzy 17 pal, uchodząc z niewoli niemieckiej. W tym czasie Jerzy z dwoma młodszymi siostrami i z matką uciekali przed frontem niemieckim, najpierw do majątku dziadków Witoldostwa Czartoryskich, do Pełkiń, k. Jarosława, a następnie do dziadków po kądzieli, Adamostwa Stadnickich, do Nawojowej, w nowosądeckiem. Lata dziecięce podczas okupacji, Jerzy spędził głównie w Szczawnicy, która była częścią majątku Jego dziadka Adama hr. Stadnickiego, wspaniałego gospodarza i miłośnika lasów w ziemi sądeckiej. Ojciec Jerzego, Adam Michał Józef pełnił wtedy funkcję dyrektora Uzdrowiska Szczawnicy. Równocześnie wraz ze swoją żoną byli czynnymi członkami polskiego Podziemia (Adam ps. „Szapka” był dow. placówki AK w Szczawnicy, a Jego żona Jadwiga miała ps. „Tuja”). Placówka w Szczawnicy podlegała mjr Adamowi Stabrawie, ps. „Borowy”, wtedy dow. Obwodu Nowy Targ, Inspektoratu AK – Nowy Sącz. W 1944 w ramach akcji „Burza”, zmobilizowano 1 Pułk Strzelców Podhalańskich („Borowy” został dow. tego zgrupowania, a podlegający mu por. „Szapka” dowodził placówką AK w Szczawnicy). Akcja „Burza” skończyła się szczęśliwie w Szczawnicy dzięki zimnej krwi matki Jerzego, Jadwidze, ps. „Tuja”. Akcja została wstrzymana w ostatniej chwili i nie doszło też do aresztowania dowództwa placówki. Podczas pobytu w Szczawnicy Jerzy pokochał góry, a szczególnie Gorce. Bywał też z rodziną w Krakowie, u Księcia Metropolity Krakowskiego, Adama Stefana Sapiehy, swojego wuja, po kądzieli (brata swojej babki). Pomimo wojny był to jeden ze szczęśliwszych okresów życia Jerzego, wśród miłującej się młodej rodziny. Ojciec Jerzego pochodził z licznej rodziny i jeden z Jego stryjów, Jan książę Czartoryski został błogosławionym polskim męczennikiem, dominikaninem – imię zakonne Michał i zginął zamordowany przez Niemców w szpitalu powstańczym na Woli gdy nie chciał opuścić rannych powstańców w 1944.

Po wojnie

Polska

Po zakończeniu drugiej wojny światowej, Adamostwo Czartoryscy, z trójką dzieci przenieśli się do Poznania. Od samego początku warunki życiowe były bardzo trudne, permanentna inwigilacja przez bezpiekę, z pewnością wpłynęły na postawę życiową Jerzego. Jerzy po ukończeniu szkoły podstawowej w Poznaniu, nie był przyjmowany do żadnej szkoły średniej. Wreszcie dostał się do VIII Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Poznaniu gdzie zdał maturę w 1956. Wziął udział jako młody chłopiec w wypadkach poznańskich w czerwcu 1956. W latach 1956-1961 podczas studiów na AGH przebywał w Krakowie, ale od 1961, przeniósł się na studia geograficzne na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jego Ojciec, książę Adam Michał Józef, był wtedy pracownikiem naukowo-badawczym w dziedzinie dendrologii czyli dzrewoznastwa. Może dlatego, Jerzy tak pokochał dzewa, krzewy i wszystko co rodzi ziemia i poznał świetnie wszystkie ich gatunki.

Kanada

Jerzy był nonkonformistą. Sytuacja polityczna zmusiła Go do wyjazdu do rodziny Ojca w Kanadzie. Niedługo po ukończeniu studiów wyruszył do Ameryki na pokładzie m/s "Batory". Początkowo przebywał w stanie Nowy Jork, a stamtąd, w 1965 r., pojechał do Alberty, do swego Stryja Piotra Czartoryskiego. Dom Czartoryskich w Edmonton, był domem niezwykle patriotycznym. Stryj Piotr był byłym oficerem AK, a Jego żona pochodziła z zasłużonego rodu hr. Zamoyskich. Jerzy rozpoczął pracę zawodową, jako sekretarz projektu Atlas of Alberta i piastował tę funkcję w latach 1965-1970. Celem projektu było opracowanie pierwszego atlasu geograficznego Prowincji Alberta. Ta pozycja umożliwiła mu otrzymanie w 1971 r. ważnego stanowiska w służbie publicznej - Head of Geomatics Research, w ministerstwie Fisheries and Oceans w Ottawie. Jerzy prowadził tam nowatorskie prace nad komputerowymi systemami do produkcji map morskich i nawigacji morskiej gdzie pracował do przejścia na emeryturę w 1998. Miejsca kanadyjskie wędrówki życiowej Jerzego objęły, Edmonton w Albercie, Ottawę w Ontario, Aylmer i Fulford w Quebec.

Jerzy prowadził studia genealogiczne i heraldyczne własnej rodziny, które zawocowały jedną z największych we współczesnej Polsce, genealogią rodu Czartoryskich (potomków Adama Kazimierza Księcia Czartoryskiego, twórcy wraz z żoną Izabellą z Flemmingów, Puław, polskiego polityka i męża stanu, dramatopisrza, krytyka literackiego i teatralnego, pisarza i publicysty, mecenasa sztuki i przywódcy Towarzystwa Patriotycznego). Tę niezwykłą genealogię przekazał jednemu z najwybitniejszych genealogów polskich, dr Markowi Jerzemu Minakowskiemu z Krakowa, który ją włączył do swojej Genealogii Potomków Posłów Sejmu Wielkiego. W ten sposób powstała największa polska genealogia.

Pomimo ciężkich przeżyć związanych z upadkiem i złamaniem biodra, oraz skutkami trąby powietrznej w 2018, która przeszła w okolicach Ottawy i Gatineau, Jerzy pozostał do końca w swoim domu w Aylmer.

Działalność społeczna

Po przejściu na emeryturę włączył się w działalność społeczną na forum Polonii ottawskiej. W latach 1985-2005 pełnił funkcję wice-prezesa Kongresu Polonii Kanadyjskiej, Okręgu Stołecznego w Ottawie, kolejno za prezesur, Miry Gawalewiczowej, Piotra Staniszkisa, dr Jerzego Zarzyckiego i dr Kamila Stefańskiego. W 2005 został wybrany prezesem Okręgu Ottawskiego KPK i funkcję tę pełnił przez dwie kadencje, do marca 2013. Podczas tego okresu był też z urzędu, członkiem Rady KPK, na szczeblu krajowym. Brał wtedy udział w Walnych Zjazdach KPK, w różnych ośrodkach polonijnych w Kanadzie. Wtedy wraz z innymi przedstawicielami kręgów patriotycznej Polonii przyczynił się do stworzenia linii działalności patriotycznej co spotykało się z odporem kół KPK spenetrowanych przez dawną i nową agenturę. W latach 2008-2012, Jerzy brał udział w pracach Światowego Forum Polonijnego organizowanego co roku, przez ośrodek toruński Ojca Dyrektora dr Tadeusza Rydzika i wtedy kilkakrotnie przewodniczył prezydium obrad. Podczas Forum miał możliwość poznać wybitnych przedstawicieli współczesnej elity polskiej, która pracowała nad wielkim programem odnowy Polski. Wtedy też został zaproszony do Ameryki Południowej, do Punta del Este, przez Jana Kobyłańskiego na szereg Zjazdów Unii Stworzyszeń i Organizacji Polskich Ameryki Łacińskiej (USOPAŁ) w Urugwaju. To spowodowało wzrost ataków środowisk prowadzących działania antynarodowe i antypolskie nie tylko w Polsce, ale na całym świecie. Jerzy lubił działalność

społeczną i przywiązywał do niej dużą wagę, i wtedy stał się wyrazicielem kregów patriotycznych dążących do odnowy życia polonijnego, w harmonii z odnową samej Rzeczypospolitej.

W 2008 powstał pomysł stworzenia ośrodka medialnego i platformy medialnej dla Polonii kanadyjskiej i światowej. Dzięki trudnej pracy powstał portal multimedialny TVinterPOLONIA w Calgary, prowadzony przez Wojciecha Grabowskiego i wspomagany przez Koordynacyjną Radę Programowo-Techniczną na czele z Jerzym. Wtedy też powstał pomysł stworzenia organizacyjnej bazy dla tego ośrodka przez powołanie do życia Polskiej Jedności Narodowej, która przyjęła w ostatniej dekadzie formułę organizacji kanadyjskiej.

Oprócz pracy w Kongresie Polonii Kanadyjskiej, Jerzy pełnił szereg ważnych funkcji społecznych, jako współzałożyciel i prezes Polskiej Jedności Narodowej (od 2008), współzałożyciel i członek Instytutu Naukowego im. Oskara Haleckiego w Kanadzie (od 2013), a wcześniej członek Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie (od 2004), oraz jako długoletni członek Stowarzyszenia Inżynierów Polskich w Kanadzie. W 2013 roku grupa czterech przedstawicieli Polonii ottawskiej postanowiła uczcić ofiary Tragedii Smoleńskiej i Zbrodni Katyńskiej w kościele św. Jacka Odrowąża w Ottawie (J. Czartoryski, A. M. Jabłoński, B. Gajewski i S. Skulski). Dzięki ich staraniom została ufundowana przez Polonię tablica dla ofiar Zbrodni Katyńskiej w 1940 i Tragedii Smoleńskiej w 2010, z czarnego granitu a pod nią złożono ampułki z ziemią ze Smoleńska i z Katynia, dostarczone przez Związek Rodzin Ofiar Tragedii Smoleńskiej, oraz akt podpisany przez wymiennie wcześniej cztery osoby, w tym przez Jerzego Czartoryskiego. Tablica została wmurowana wewnątrz kościoła polskiego p.w. św. Jacka Odrowąża w Ottawie.

Jerzy, jako przedstawiciel słynnego polskiego arystokratycznego i rycerskiego rodu, był Kawalerem Honoru i Dewocji, Związku Kawalerów Maltańskich – czyli Komturii Polskiej, Suwerennego Rycerskiego Zakonu Szpitalników Świętego Jana Jerozolimskiego, zwanego też, Rodyjskim i Maltańskim.

Był również członkiem Towarzystwa Morsko-Gospodarczego im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Polsce.

Odnaczenia, nagrody i wyróżnienia

Posiadał liczne nagrody i wyróżnienia od organizacji, do których należał m.in. był odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu *pro Merito Melitensi* (Zakonu Kawalerów Maltańskich) i Złotą Odznaką Pamiątkową za zasługi dla Kongresu Polonii Kanadyjskiej.

Rodzina

Po przeniesieniu do Ottawy ożenił się w 1972 z Grażyną Babińską, magistrem chemii i miał z nią czworo dzieci: Adama Marię (ur. 1973), Aleksandra Jana Marię (ur. 1975), Dominika Witolda Marię (ur. 1977) i Izabelę Marię Gabrielę (ur. 1980) i pięcioro wnucząt. W Polsce mieszkają Jego trzy siostry: Izabela (zam. Caillot), Maria Krystyna (zam. hr. Potocka) i Jadwiga Anna Maria ks. Czartoryska.

Publikacje

Opublikował szereg prac i artykułów naukowych w dziedzinie kartografii morskiej. Opublikował też jako współautor (z Aleksandrem Maciejem Jabłońskim) dwa artykuły w jęz. polskim; pierwszy

o uroczystościach 1000-lecia Chrztu Polski w Ottawie w 1966, a drugi o celach strategicznych dla Polonii światowej (szczególnie dla Polonii zamorskiej).

Aleksander M. Jabłoński, Jerzy Czartoryski – „Strategiczne cele Polonii”, Materiały Konferencyjne z Międzynarodowej Konferencji p.t. *Przywództwo polonijne – jego rola i wpływ na zachowanie tożsamości narodowej polskiej emigracji*, Światowa Rada Badań nad Polonią, Instytut Nauk Historycznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Kongres Polonii Amerykańskiej, Warszawa 2015.

Aleksander M. Jabłoński, Jerzy Czartoryski - „Obchody Millenium Polski chrześcijańskiej w Ottawie – przykład kanadyjski”, w *Obchody Millenium na Uchodźstwie w 50. Rocznicę*, pod red. Rafała Łatki i Jana Żaryna. Wydawnictwo Naukowe UKSW, Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa 2016.

Bibliografia

Aleksander Maciej Jabłoński – „Słowo podczas lunchu w Ottawie na cześć Jerzego Czartoryskiego”, 6 lipca 2013, Ottawa, Ontario, Kanada
<http://www.polskajednoscnarodowa.com/slowo-dla-gerzego-czartoryskiego.php>

Aleksander Maciej Jabłoński - „Słowo na 80-lecie urodzin Jerzego Andrzeja Boboli ks. Czartoryskiego na Klewaniu i Żukowie, h. Pogoń Litewska”, 26 stycznia 2019, Gainteau, Quebec, Kanada <http://www.polskajednoscnarodowa.com/80-lecie-urodzin-ksiecia-gerzego-czartoryskiego.php>

Jadwiga Anna Maria ks. Czartoryska – *Jerzy Czartoryski – Brat, Notka-Bio, 01.12.2019*, wspomnienie Siostry, manuskrypt z 1 grudnia 2019.

Aleksander Maciej Jabłoński - „Słowo Pożegnalne dla ś.p. Jerzego Andrzeja Boboli Jana Bosko Marii Księcia Czartoryskiego”, 3 grudnia 2019, Ottawa, Kanada http://halecki.org/wp-content/uploads/2019/12/POZEGNANIE_S.P._JERZEGO_CZARTORYSKIEGO_FINAL.pdf